

Bijlage 1: herbeoordelingen landen tweede en derde tranche

Bij brief van 9 februari 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 19 637, nr. 2123) is aangegeven dat de volgende landen worden aangemerkt als veilig land van herkomst:

- Ghana, waarbij verhoogde aandacht dient te worden besteed aan de mogelijkheid dat dit anders kan liggen in individuele gevallen, met name als het gaat om LHBTI's, journalisten en andere personen die slachtoffer kunnen worden van sociale discriminatie;
- India, waarbij verhoogde aandacht dient te worden besteed aan de mogelijkheid dat dit anders kan liggen in individuele gevallen, met name als het gaat om religieuze minderheden, leden van groeperingen die te maken kunnen krijgen met discriminatie en met personen die te maken krijgen met strafrechtelijke vervolging;
- Jamaica, met uitzondering van LHBTI's¹;
- Marokko, met uitzondering van LHBTI's, waarbij voorts verhoogde aandacht dient te worden besteed aan de mogelijkheid dat dit anders kan liggen in individuele gevallen, met name als het gaat om personen die te maken krijgen met strafrechtelijke vervolging;
- Mongolië;
- Senegal, met uitzondering van LHBTI's, waarbij voorts verhoogde aandacht dient te worden besteed aan de mogelijkheid dat dit anders kan liggen in individuele gevallen, met name als het gaat om personen die te maken krijgen met strafrechtelijke vervolging of discriminatie.

Dit beleid is in werking getreden met ingang van 13 februari 2016.

Bij brief van 11 oktober 2016 (Kamerstukken II 2016/17, 19 637, nr. 2241) is aangegeven dat de volgende landen worden aangemerkt als veilig land van herkomst:

- Algerije, met uitzondering van LHBTI's. In individuele zaken dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan personen die via de media of internet kritiek hebben uitgeoefend op de autoriteiten;
- Georgië, met uitzondering van de gebieden die niet onder de effectieve controle van de centrale autoriteiten staan;
- Oekraïne, met uitzondering van de gebieden die niet onder de effectieve controle van de centrale autoriteiten staan;
- Tunesië, met uitzondering van LHBTI's.

Dit beleid is in werking getreden met ingang van 1 november 2016.

In onderstaand overzicht wordt van deze landen een herbeoordeling gegeven met betrekking tot de vraag of ze nog steeds kunnen worden aangemerkt als veilige landen van herkomst. In de herbeoordeling wordt op basis van een beperkt aantal bronnen (met name de landenrapporten van het US State Departement en de rapporten van Freedom House) in een snelle beoordeling onderzocht of de situatie in het land aanmerkelijk is gewijzigd met betrekking tot:

- democratisch bestuur,
- bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon,
- vrijheid van meningsuiting,
- vrijheid van godsdienst en vereniging,
- bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden,
- toegang tot onafhankelijk onderzoek,
- toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht, en
- toegang tot rechtsmiddelen.

Bovenstaande landen worden hieronder in alfabetische volgorde behandeld.

¹ Aanvankelijk werden LHBTI's aangemerkt als groep waarvoor verhoogde aandacht wordt gevraagd. In mijn brief van 24 april 2017 betreffende de vijfde tranche heb ik Jamaicaanse LHBTI's uitgezonderd van het veiligelandenbeleid.

Algerije

De ratings van Freedom House op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn in 'Freedom in the world 2017'² dezelfde als in de twee voorgaande jaren.³

Op het gebied van *democratisch bestuur* schrijft het US State Department dat in 2016 na een grondwetswijziging weer een limiet aan de presidentiële termijnen is ingevoerd. Een president mag maximaal twee termijnen dienen. In juli 2016 is een nieuwe kieswet aangenomen door het parlement met andere regels voor wat betreft deelname van partijen aan de verkiezingen. Verscheidene oppositiepartijen bekritiseerden deze wet omdat deze strengere regels hanteert voor wat betreft de kwalificatiedrempel voor partijen.⁴

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* schrijft het US State Department dat in mei 2016 het VN mensenrechtencomité bevond dat Algerije artikel 7 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten schond. Dit artikel verbiedt foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Dit besluit was gebaseerd op een beschuldiging van foltering uit 2009, en het falen van de overheid om deze beschuldiging te bestrijden.⁵ De autoriteiten verbeterden de omstandigheden in gevangenissen om te voldoen aan internationale standaarden. In 2017 zijn tevens nieuwe detentiecentra geopend om overbezetting tegen te gaan.⁶

Het US State Department schrijft op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* dat de autoriteiten de toegang tot het internet belemmerden en bepaalde e-mailadressen en social media monitorden.⁷ Alhoewel publiek debat en kritiek op de regering wijdverspreid voorkomt, geven journalisten en activisten aan zich beperkt te voelen in het publiekelijk bekritisieren van de regering op onderwerpen die ongeschreven rode lijnen zouden overschrijden.⁸

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* schrijft het US State Department dat een amendement op de grondwet van februari 2016 in vrijheid van verering voorziet. De grondwet schrijft tevens voor dat de islam de staatsreligie is. De politie heeft in 2016 tenminste 83 Ahmadi-moslims gearresteerd in verband met de uitoefening van hun geloof.⁹ In 2017 zouden er ongeveer 26 leden van de Ahmadi gemeenschap zijn gearresteerd. Volgens leiders van de gemeenschappen zouden er in november 2017 geen Ahmadi's meer in voorarrest verblijven.¹⁰ Algerije komt niet aan de orde in het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017 en 2018.¹¹

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijziging van de situatie op het gebied van *vrijheid van vereniging*.¹²

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden*. Wel schrijft het US State Department dat botsingen in Ouargla and Bechar tussen Algerijnse ingezetenen en migranten uit sub-Sahara Afrika hebben geleid tot vele gewonden. In reactie herplaatste de Algerijnse regering meer dan 1000 migranten naar andere delen van het land.¹³

² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/algeria>

³ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/algeria> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/algeria>

⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/265702.pdf>

⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/265702.pdf>

⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/277479.pdf>

⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/265702.pdf>

⁸ <https://www.state.gov/documents/organization/277479.pdf>

⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/269128.pdf>

¹⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/277479.pdf>

¹¹ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

¹² <https://www.state.gov/documents/organization/277479.pdf>

¹³ <https://www.state.gov/documents/organization/265702.pdf>

Op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek* schrijft het US State Department dat de regering toestemming gaf aan het Internationaal Comité van het Rode Kruis om gevangenen te bezoeken. Het comité verschaftte de regering waar nodig vertrouwelijke terugkoppeling. Verscheidene nationale mensenrechtengroeperingen konden opereren onder verschillende mate van medewerking en restricties van de regering.¹⁴

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.¹⁵

Conclusie

De situatie in Algerije is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Algerije als veilig land van herkomst, met uitzondering van LHBTI's en met bijzondere aandacht in individuele zaken aan personen die via de media of internet kritiek hebben uitgeoefend op de autoriteiten, wordt voortgezet.

¹⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/265702.pdf>

¹⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/277479.pdf>

Georgië

Georgië wordt aangemerkt al veilig land van herkomst met uitzondering van de gebieden die niet onder effectieve controle van de centrale autoriteiten staan. Deze uitzondering betreft de Georgische regio's Abchazië en Zuid-Ossetië. De onafhankelijkheid van deze gebieden wordt slechts door vier landen (Rusland, Venezuela, Nauru, Nicaragua) erkend. Aangezien deze regio's nauwelijks toegankelijk zijn voor buitenlandse mensenrechtenwaarnemers, is onafhankelijke berichtgeving uit deze gebieden schaars. Het is voor Abchazië en Zuid-Ossetië dan ook niet mogelijk om tot een gefundeerde beoordeling te komen. De onderstaande herbeoordeling heeft dan ook alleen betrekking op die delen van het grondgebied waarover de Georgische autoriteiten effectieve controle uitoefenen.

De ratings van Freedom House op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn in 'Freedom in the world 2017'¹⁶ dezelfde als in de twee voorgaande jaren.¹⁷

Het US State Department schrijft op het gebied van *democratisch bestuur* dat volgens de OSCE de parlementaire verkiezingen van oktober 2016 competitief waren en zijn uitgevoerd op een manier die de rechten van kandidaten en kiezers respecteerde. Tevens werd gerapporteerd dat de sfeer rondom de verkiezingen wel aangetast werd door beschuldigingen van onwettige campagnes en een aantal geweldsincidenten. In september 2017 is een pakket aan amendementen in werking getreden dat de overgang naar een volledig proportioneel parlementair verkiezingssysteem en de afschaffing van directe verkiezingen van de president vertraagt.¹⁸

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* schrijft het US State Department dat de autoriteiten gedurende het jaar 2016 onderzoek hebben gedaan naar beschuldigingen van wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. In september 2016 ging het verantwoordelijke ministerie ermee akkoord dat er opnames gemaakt mogen worden in strafinrichtingen en gaf het toestemming om foto's te maken van verwondingen van gevangenen en van de omstandigheden in de strafinrichtingen tijdens controlebezoeken. Voorts schrijft het US State Department dat een speciaal rapporteur van de VN in juni 2016 meldde dat maatschappelijk werkers onvoldoende middelen kregen om slachtoffers van huiselijk geweld te ondersteunen.¹⁹

Het US State Department beschrijft op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* dat alhoewel de onafhankelijke media erg actief waren en een verscheidenheid aan meningen presenteerden, de verscheidenheid door de samenvoeging van drie televisiezenders afnam. Tevens leidde dit tot de publieke perceptie dat de media steeds gunstiger berichtten ten aanzien van de regerende partij.²⁰

Het US State Department beschrijft op het gebied van *vrijheid van godsdienst en vrijheid van vereniging* geen aanmerkelijke wijzigingen.²¹ Georgië komt niet aan de orde in het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017 en 2018.²²

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft het US State Department dat LHBTI's verder gestigmatiseerd werden en vaker werden aangevallen. NGO WISG meldde een trend van frequenter gebruik van geweld.²³ LHBTI organisaties rapporteerden voorts dat het ineffectieve antidiscriminatiebeleid tegen LHBTI's het vertrouwen van de LHBTI gemeenschap in de overheid deed afnemen, en verwees naar homofobe uitspraken van politici en ambtenaren die aanzetten tot verdere haat en intolerantie jegens de LHBTI gemeenschap. De

¹⁶ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/georgia>

¹⁷ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/georgia> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/georgia>

¹⁸ <https://www.state.gov/documents/organization/277411.pdf>

¹⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/265634.pdf>

²⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/277411.pdf>

²¹ <https://www.state.gov/documents/organization/277411.pdf>

²² <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

²³ <https://www.state.gov/documents/organization/265634.pdf>

grondwet voorziet in gelijke rechten, maar volgens NGO's werd dit zelden gehandhaafd door de regering. Op de internationale dag tegen homofobie, bifobie en transfobie in mei 2017 konden LHBTI organisaties een bijeenkomst organiseren zonder incidenten. De ongeveer 200 deelnemers werden vervoerd met door de overheid verstrekte beveiliging. Een aantal NGO's beschouwde de bijeenkomst als een stap vooruit, maar gaf wel aan dat de strikte beveiligingsmaatregelen hen beperkten in het recht op vergadering.²⁴

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek*.²⁵

Voor wat betreft *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* schrijft het US State Department dat de *Georgian Young Lawyer's Association* (GYLA) in 2016 rapporteerde dat het percentage ongefundeerde beslissingen waarin een borgsom werd opgelegd aanzienlijk steeg. Tegelijkertijd werd gerapporteerd dat het aantal beslissingen waarbij op onredelijke wijze gevangenisstraffen werden opgelegd enigszins is afgenomen. Tevens meldde GYLA dat het behoorlijk toezicht op het sluiten van strafverminderingen verslechterde en dat het aantal zaken waarin rechters niet voldoende de rechten van de gedaagden hebben uitgelegd toenam.²⁶

Conclusie

De situatie in Georgië is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Alhoewel er melding wordt gemaakt van frequenter gebruik van geweld jegens LHBTI's is er, mede gelet op de bovenstaande informatie, geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang. De signalen van frequenter geweld zijn echter wel aanleiding om voortaan bij de beoordeling of Georgië in een specifiek geval als veilig land kan worden aangemerkt verhoogde aandacht te besteden aan de mogelijkheid dat dit anders kan liggen als het gaat om LHBTI's. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Georgië als veilig land van herkomst, met uitzondering van de gebieden die niet onder de effectieve controle van de centrale autoriteiten staan, en nu met verhoogde aandacht voor de mogelijkheid dat dit anders kan liggen als het gaat om LHBTI's, wordt voortgezet.

²⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/277411.pdf>

²⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/277411.pdf>

²⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/265634.pdf>

Ghana

Het US State Departement beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon*.²⁷ De ratings van Freedom House zijn in 'Freedom in the world 2018'²⁸ dezelfde als in de twee voorgaande jaren.²⁹ In 2016 vonden er presidentiële en parlementaire verkiezingen plaats. Nationale en internationale observanten bevonden dat de verkiezingen transparant zijn verlopen.³⁰

Het US State Department beschrijft op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* geen aanmerkelijke wijzigingen. Wel schrijft het US State Department dat de autoriteiten soms journalisten intimideerden en aanvielen.³¹

Het *country report on religious freedom* over 2016 van het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van godsdienst*.³² Ghana komt niet aan de orde in het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017 en 2018.³³

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft het US State Department dat discriminatie van personen met HIV/AIDS een probleem bleef, maar dat het Ghanese parlement een aanpassing op een wet heeft aangenomen die de discriminatie van personen met HIV/AIDS bestraft en de rechten en vrijheden van personen met HIV/AIDS beschermt en bevordert.³⁴

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging, toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.³⁵

Conclusie

De situatie in Ghana is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Ghana als veilig land van herkomst, met verhoogde aandacht voor de mogelijkheid dat dit anders kan liggen in individuele gevallen, met name als het gaat om LHBTI's, journalisten en andere personen die slachtoffer kunnen worden van sociale discriminatie, wordt voortgezet.

²⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/277249.pdf>

²⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/ghana>

²⁹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/ghana> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/ghana>

³⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/277249.pdf>

³¹ <https://www.state.gov/documents/organization/265472.pdf>

³² <https://www.state.gov/documents/organization/268898.pdf>

³³ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

³⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/277249.pdf>

³⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/277249.pdf>

India

De ratings van Freedom House zijn in 'Freedom in the world 2017'³⁶ op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn dezelfde als in de twee voorgaande jaren.³⁷

Op het gebied van *democratisch bestuur* schrijft Freedom House dat de regering in 2016 twee economische hervormingen heeft doorgevoerd, beide met het doel corruptie tegen te gaan.³⁸

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* beschrijft het US State Department geen aanmerkelijke wijzigingen.³⁹ Wel schrijft het US State Department dat separatistische opstandelingen en terroristen in Jammu en Kashmir, het noordoosten en de Maoïstische gebieden ernstige mishandelingen begingen, waaronder moorden en foltering van strijdkrachten, politie, overheidsfunctionarissen en burgers, alsmede de werving en het gebruik van kindsoldaten.⁴⁰

Voor wat betreft *vrijheid van meningsuiting* is er groeiende bezorgdheid over de intimidatie van bloggers en social media gebruikers door Hindoe nationalist.⁴¹ Voorts heeft een aantal onderzoeksjournalisten te maken gehad met geweld en intimidatie als een gevolg van hun rapportages. In 2017 zijn drie journalisten vermoord. De motieven hiervoor zijn niet duidelijk.⁴² Freedom House stelde dat de vrijheid van meningsuiting wordt uitgehold.⁴³

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* schrijft het US State Department in het *international religious freedom report* over 2016 dat er een toename is in het aantal geweldsincidenten door groeperingen voor de bescherming van koeien, voornamelijk gericht tegen moslims. Volgens de *Evangelical Fellowship of India* waren er meer dan 300 gevallen van mishandeling van christenen gedurende 2016, in vergelijking tot 177 in 2015.⁴⁴ Het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017 meldt dat de situatie omtrent religieuze tolerantie en de vrijheid van godsdienst bleef verslechteren gedurende 2016. Nationalistische Hindoe groeperingen maakten zich schuldig aan meerdere gevallen van intimidatie en geweld tegen religieuze minderheden.⁴⁵ Ook gedurende 2017 bleven de religieuze vrijheden afnemen.⁴⁶

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging* en *toegang tot onafhankelijk onderzoek*.⁴⁷

Het US State Department schrijft op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* dat de wet voorziet in een verbod op willekeurige arrestaties en detentie, maar dat beide voor zijn gekomen gedurende het jaar 2016. Vrijheid van beweging wordt in sommige delen van het land belemmerd door geweld en spanningen, al is het gebruik van geweld door opstandelingen de afgelopen jaren afgenomen. Het strafrechtelijke systeem slaagde er niet in om gelijke bescherming te bieden aan gemarginaliseerde groepen.⁴⁸

Voor wat betreft *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen* heeft de *Law Commission* van India aanbevelingen gedaan voor institutionele veranderingen die tijdige rechtspraak moeten faciliteren. De regering van India is ook in contact met het

³⁶ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/india>

³⁷ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/india> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/india>

³⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/india>

³⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/277525.pdf>

⁴⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/277525.pdf>

⁴¹ <https://www.state.gov/documents/organization/265748.pdf>

⁴² Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te New Delhi, januari 2018.

⁴³ <https://www.state.gov/documents/organization/277525.pdf>

⁴⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/269174.pdf>

⁴⁵ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report>

⁴⁶ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

⁴⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/277525.pdf>

⁴⁸ <https://www.state.gov/documents/organization/265748.pdf>

rechtssysteem om andere manieren te vinden om het probleem van lange wachttijden en grote voorraden aan te pakken. De regering heeft samengewerkt met UNDP om toegang voor gemarginaliseerde groepen tot de rechtspraak te faciliteren.⁴⁹ Tevens meldt het US State Department dat er meldingen zijn van gevallen waarbij gedetineerden het recht werd ontzegd hun advocaat te spreken of waarbij de politie onrechtmatig de gesprekken van gedetineerden monitorde.⁵⁰

Conclusie

De situatie in India is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. Alhoewel dit in de eerdere beoordeling van India als veilig land van herkomst niet expliciet werd genoemd, heb ik aanleiding gezien eveneens verhoogde aandacht te besteden aan asielaanvragen van personen afkomstig uit de conflictgebieden in de deelstaten Jammu en Kashmir. De aanwijzing van India als veilig land van herkomst, met verhoogde aandacht voor de mogelijkheid dat dit anders kan liggen in individuele gevallen, met name als het gaat om religieuze minderheden, leden van groeperingen die te maken kunnen krijgen met discriminatie, personen afkomstig uit de conflictgebieden in de deelstaten Jammu en Kashmir en met personen die te maken krijgen met strafrechtelijke vervolging, wordt voorgezet.

⁴⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/265748.pdf>

⁵⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/277525.pdf>

Jamaica

De ratings van Freedom House op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn in 'Freedom in the world 2017'⁵¹ dezelfde als in de twee voorgaande jaren.⁵²

Voor wat betreft *democratisch bestuur* schrijft het US State Department dat er in 2016 nationale verkiezingen hebben plaatsgevonden. Internationale observanten van de Organisatie van Amerikaanse Staten oordeelden dat de verkiezingen transparant, vrij en eerlijk zijn verlopen maar merkten wel op dat voorafgaande en tijdens de verkiezingen er geïsoleerde geweldsincidenten hebben plaatsgevonden.⁵³

Op het gebied van *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* schrijft het US State Department dat er meldingen zijn van willekeurige of onwettige moorden door veiligheidstroepen, voornamelijk door de politie. Overheidsstatistieken wijzen op een stijging van het aantal geweld gerelateerde dodelijke slachtoffers, van 86 naar 124 in de eerste drie kwartalen van respectievelijk 2016 en 2017.⁵⁴ Voorts schrijft het US State Department dat er in 2016 gevallen van mishandeling van personen in hechtenis gemeld bleven worden, al daalde het aantal meldingen vergeleken met het vorige jaar.⁵⁵

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* en *vrijheid van vereniging*.⁵⁶

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* beschrijft het US State Department in het international religious freedom report over 2016 geen aanmerkelijke wijzigingen.⁵⁷ Jamaica komt niet aan de orde in het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017 en 2018.⁵⁸

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft het US State Department dat een wet die in 2014 is aangenomen die voorziet in de volledige deelname en integratie van personen met een beperking in de maatschappij nog steeds niet in werking is getreden.⁵⁹

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek*, *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen*.⁶⁰

Conclusie

De situatie in Jamaica is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Op het gebied van *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn er meldingen van willekeurige of onwettelijke moorden door veiligheidstroepen, die echter niet direct in de richting van een aanmerkelijke achteruitgang wijzen. In eerdere rapporten van het US State Department wordt hierover hetzelfde geschreven. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op de criteria democratisch bestuur en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Jamaica als veilig land van herkomst, met uitzondering van LHBTI's, wordt voortgezet.

⁵¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/jamaica>

⁵² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/jamaica> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/jamaica>

⁵³ <https://www.state.gov/documents/organization/265810.pdf>

⁵⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/277587.pdf>

⁵⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/265810.pdf>

⁵⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/277587.pdf>

⁵⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/269236.pdf>

⁵⁸ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

⁵⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/265810.pdf>

⁶⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/277587.pdf>

Marokko

De ratings van Freedom House op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn in 'Freedom in the world 2017'⁶¹ dezelfde als in de twee voorgaande jaren.⁶²

Voor wat betreft *democratisch bestuur* schrijft het US State Department dat politieke partijen minder beperkt worden onder de grondwet van 2011. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft wetten uitgevoerd die de registratie van politieke partijen makkelijker maakt. Vrouwelijke politici kwamen prominent naar voren in de media op verscheidene gebieden, maar zij werden door de autoriteiten veelal uitgesloten van het bekleden van hoge posities. De verkiezingen van 2016 hebben geleid tot een verhoging van het aantal vrouwen in het parlement.⁶³

Betreffende de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* schrijft het US State Department dat het aantal meldingen van foltering de afgelopen jaren is gedaald, al blijven verschillende NGO's meldingen ontvangen over mishandeling van gedetineerden.⁶⁴ Het VN comité van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten merkte in een rapport uit december 2016 op dat de overheid stappen heeft gezet om foltering en mishandeling tegen te gaan en dat er een daling is geconstateerd sinds hun rapport uit 2004. Het comité bleef echter bezorgd over beschuldigingen van foltering en mishandeling door ambtenaren.⁶⁵ Voorts schrijft het US State Department dat NGO's aangeven dat de overheid personen gevangen heeft gezet in verband met politieke activiteiten of overtuigingen, onder het mom van strafrechtelijke aanklachten.⁶⁶ Amnesty International schrijft dat personen aangehouden in verband met de protesten in het Rifgebied melding maken van foltering en mishandeling door de politie gedurende arrestaties en verhoren, in sommige gevallen met als doel een bekentenis te verkrijgen. Rechters zijn er ook niet in geslaagd om verklaringen die mogelijk zijn verkregen door middel van foltering uit te sluiten als bewijs in dergelijke zaken.⁶⁷

Met betrekking tot *vrijheid van meningsuiting* schrijft het US State Department dat het parlement in februari en juli 2016 een nieuwe wet aannam die voorziet in vrijheid van pers en elektronische media. De nieuwe wet vervangt gevangenisstraffen voor overtredingen door boetes en voorziet in wettelijke bescherming voor de geheimhouding van bronnen. De wet voorkomt echter niet dat journalisten onder het strafrecht vervolgd kunnen worden voor het bekritisieren van de islam, de monarchie of het officiële standpunt van de regering betreffende de Westelijke Sahara.⁶⁸

Na een incident in oktober 2016, waar een vishandelaar omkwam toen hij probeerde zijn door de autoriteiten geconfisqueerde goederen terug te krijgen, kwam de Hirak-beweging in het Rifgebied op gang. Sindsdien zijn er meerdere protesten geweest tegen de achterstelling van het gebied door de overheid op het gebied van economische en sociale ontwikkeling. De autoriteiten tolereerden veel demonstraties en de demonstraties verliepen op een aantal uitzonderingen na vreedzaam. Een grote demonstratie op 20 juli 2017 werd echter verboden door de autoriteiten. Hier is tevens een dode gevallen. De autoriteiten hebben beloofd de omstandigheden omtrent de dood van de demonstrant te onderzoeken. Vanaf eind mei 2017 zijn de autoriteiten begonnen met het arresteren van demonstranten. Er wordt gerapporteerd dat er 216 demonstranten gevangen zijn genomen, waarvan een deel al berecht is en een deel wacht op de zitting of op de beroepsprocedure. Op 3 juli 2017 hebben de Marokkaanse media uitgelekte medische rapporten gepubliceerd, waar indicaties uit blijken van zware mishandeling door de politie van gedetineerde demonstranten. Volgens de uitspraak van de rechtbank te Al Hoceima hebben 23 van de 32

⁶¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/morocco>

⁶² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/morocco> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/morocco>

⁶³ <https://www.state.gov/documents/organization/265724.pdf>

⁶⁴ <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/11/morocco-protesters-activists-and-journalists-detained-over-rif-protests-must-be-released/>

⁶⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/277501.pdf>

⁶⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/265724.pdf>

⁶⁷ <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/11/morocco-protesters-activists-and-journalists-detained-over-rif-protests-must-be-released/>

⁶⁸ <https://www.state.gov/documents/organization/265724.pdf>

verdachten aangegeven te zijn mishandeld tijdens hun arrest, in de gevangenis, of beide. De aanklager heeft op verzoek van de verdachten een medisch onderzoek laten uitvoeren, maar deze onderzoeken waren gericht op het bieden van medische zorg en niet op het onderzoek of hun fysieke gesteldheid overeenkwam met de beschuldigingen van mishandeling door de politie. De rechtbank heeft geen nader medisch onderzoek laten uitvoeren. Volgens Human Rights Watch is dit niet in overeenstemming met de verplichtingen van Marokko onder het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke en ontorende behandeling of bestraffing.⁶⁹ Tevens schrijft Human Rights Watch dat tussen juli en november 2017 rechtbanken in Al Hoceima en Casablanca veel Rifdemonstranten hebben berecht en veroordeeld op basis van verklaringen die volgens de verdachten werden afgedwongen. Dit gebeurde zonder dat hun beschuldigingen te onderzoeken dat zij werden gemarteld en anderszins mishandeld in hechtenis.⁷⁰

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* wordt opgemerkt dat volgens mensenrechtenorganisaties en christelijke leiders de overheid nu en dan Marokkaanse christenen detineerde en bevroeg over hun geloof en contacten met andere christenen. Een aantal christenen maakte melding van druk van de autoriteiten om afstand te doen van hun geloof. In juni 2016 vaardigde de overheid een waarschuwing uit aan een radio station betreffende een uitzending waarin antisemitische uitspraken werden gedaan. In juni verzamelden demonstranten zich voor het parlement en eisten de verwijdering van een artikel uit de strafwet, waarin gevangenisstraffen en boetes voor het breken van de vasten tijdens de Ramadan zijn vastgelegd.⁷¹ Marokko wordt niet genoemd in het rapport van de *U.S. commission on international religious freedom* over 2017 en 2018.⁷²

Voor wat betreft *vrijheid van vereniging* schrijft het US State Department dat volgens Human Rights Watch in 2016 de politie veel demonstraties toestond gericht op politieke hervormingen en tegen de regering, maar in sommige gevallen werden de demonstranten uiteengedreven of werden demonstraties voorkomen. In januari 2016 gebruikte de politie geweld bij een demonstratie zonder vooraf een waarschuwing af te geven. In februari organiseerde het ministerie van binnenlandse zaken daarop een trainingsprogramma betreffende het vreedzaam uiteendrijven van demonstranten. De autoriteiten gaven gedurende 2016 nu en dan ook toestemming voor kleine demonstraties over politiek gevoelige onderwerpen. De autoriteiten weerhielden in 2016 een aantal verenigingen van een registratie omdat de verenigingen werden gezien als kritisch ten opzichte van de autoriteiten.⁷³ Sinds oktober 2016 hebben de autoriteiten meer dan 600 demonstranten gearresteerd in en rond Al Hoceima. Ongeveer 300 waren per november 2017 veroordeeld en zitten een gevangenisstraf uit. 47 demonstranten hebben een pardon gekregen van de koning. Tussen oktober 2016 en november 2017 hebben er ongeveer 620 protesten plaatsgevonden in en rond Al Hoceima. Bij tenminste drie protesten heeft de politie traangas ingezet.⁷⁴ Hierbij is sprake van beperkingen van het recht op demonstraties, arrestaties van demonstranten op grote schaal, ook van minderjarigen en journalisten, relatief zware straffen, alsmede beschuldigingen van mishandeling en mogelijk marteling van gearresteerden.⁷⁵

Het US State Department schrijft op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* dat in juni 2016 de regering een wetsvoorstel naar voren bracht waarin abortus wordt toegestaan in gevallen van verkrachting, incest of ernstige afwijkingen. In 2016 waren er meldingen van discriminatie, fysiek geweld of intimidatie gebaseerd op de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van personen.⁷⁶

⁶⁹ <https://www.hrw.org/news/2017/09/05/morocco-king-brushes-evidence-police-abuse>

⁷⁰ Human Rights Watch, World Report 2018 - Morocco/Western Sahara, 18 January 2018, <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/morocco/western-sahara>

⁷¹ <https://www.state.gov/documents/organization/269150.pdf>

⁷² <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

⁷³ <https://www.state.gov/documents/organization/265724.pdf>

⁷⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/277501.pdf>

⁷⁵ Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Rabat, 28 december 2017.

⁷⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/265724.pdf>

Over *toegang tot onafhankelijk onderzoek* schrijft het US State Department dat de houding van de overheid tegenover nationale en internationale mensenrechtenorganisaties varieerde, afhankelijk van de politieke richting van de organisaties en van de gevoeligheid van de kwesties waarover zij onderzoek deden.⁷⁷

Voor wat betreft *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen* schrijft het US State Department dat in voorgaande jaren wijdverspreid werd erkend dat corruptie en invloed van buitenaf de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht aantastte. In 2016 richtte de regering de *Supreme Judicial Council* op, een nieuwe raad die rechters de autoriteit geeft zelf de rechtbanken en juridische zaken te organiseren, in plaats van het ministerie van justitie. Volgens het US State Department was het effect van de nieuwe raad op de onafhankelijkheid van het rechtssysteem nog niet duidelijk.⁷⁸ Voorts verschuiven rechtbanken van een systeem gebaseerd op bekentenissen naar een systeem gebaseerd op bewijs.⁷⁹

Conclusie

De situatie in Marokko is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Alhoewel er arrestaties zijn verricht, er beschuldigingen van foltering en mishandeling door de politie waren en er personen zijn veroordeeld voor deelname aan de demonstraties in en rond Al Hoceima, wordt er tevens gemeld dat de autoriteiten veel demonstraties tolereerden en verlopen de demonstraties op een aantal uitzonderingen na rustig. Daarbij is er in het beleid al verhoogde aandacht voor met name personen die te maken krijgen met strafrechtelijke vervolging. Tevens schrijft het US State Department dat het aantal meldingen van foltering de afgelopen jaren is gedaald en merkt het VN comité van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten op dat de Marokkaanse overheid stappen heeft gezet om foltering en mishandeling tegen te gaan. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Marokko als veilig land van herkomst, met een uitzondering van LHBTI's en verhoogde aandacht bij de toepassing in individuele gevallen, met name als het gaat om personen die te maken krijgen met strafrechtelijke vervolging, wordt voortgezet.

⁷⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/265724.pdf>

⁷⁸ <https://www.state.gov/documents/organization/265724.pdf>

⁷⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/277501.pdf>

Mongolië

De ratings van Freedom House op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn in 'Freedom in the world 2017'⁸⁰ dezelfde als in de twee voorgaande jaren.⁸¹

Voor wat betreft *democratisch bestuur* schrijft het US State Department dat de overheid inconsistent is geweest bij het rechtzetten van gevallen van discriminatie en bij het straffen van ambtenaren die zich schuldig hebben gemaakt aan mishandeling.⁸² Onder de nieuwe strafwet die in juli 2017 in werking is getreden, kunnen nu niet alleen politiedetectives vervolgd worden voor mishandeling of folteringen, maar alle ambtenaren. Tevens omvat deze nieuwe strafwet bepalingen over zowel fysieke als psychische mishandeling. De maximale gevangenisstraf voor folteringen is echter verlaagd van 15 naar 5 jaar.⁸³ Voorts is Mongolië in 2016 van een gemengd kiesstelsel naar een meerderheidskiesstelsel gegaan. Dit gebeurde in een ondoorzichtig proces, wat leidde tot kritiek van de OSCE.⁸⁴ De presidentiële en parlementaire verkiezingen in 2016 werden over het algemeen beschouwd als vrij en eerlijk, al uitten sommige waarnemers hun zorgen over beschuldigingen van het afkopen van stemmen en corruptie door kandidaten in de presidentiële verkiezingen.⁸⁵

Het US State Department beschrijft op het gebied van *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* dat alhoewel huiselijk geweld een serieus en wijdverspreid probleem bleef, de nieuwe strafwet voor het eerst huiselijk geweld criminaliseert. Daders kunnen nu bestraft worden, ook met een gevangenisstraf. De wet voorziet tevens in andere beschermingsmaatregelen voor slachtoffers, zoals een straatverbod. Procedurele en andere belemmeringen maken het echter moeilijk deze te verkrijgen en te handhaven.⁸⁶

Voor wat betreft *vrijheid van meningsuiting* schrijft het US State Department dat terwijl de overheid over het algemeen persvrijheid respecteert, veel journalisten en onafhankelijke publicisten zichzelf enigszins censureren om aanklachten onder smaadwetten te voorkomen, omdat deze voorschrijven dat de bewijslast bij de gedaagde ligt. Journalisten zijn aangeklaagd door parlementsleden en personen uit het bedrijfsleven, in veel gevallen zijn de aanklachten echter komen te vervallen.⁸⁷

Met betrekking tot *vrijheid van godsdienst* schrijft het US State Department in het rapport over *International Religious Freedom over 2016* dat er indicaties zijn dat de vrijheid die wordt gegeven aan provinciale en lokale overheden betreffende de registratie van religieuze groeperingen leidt tot de inconsistente uitvoering van wetgeving. Tevens zijn er meldingen van intimidatie van ongeregistreerde groeperingen door lokale ambtenaren.⁸⁸ Mongolië komt niet aan de orde in het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017 en 2018.⁸⁹

Met betrekking tot *vrijheid van vereniging, bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden en toegang tot onafhankelijke onderzoek* beschrijft het US State Department geen aanmerkelijke wijzigingen.⁹⁰

Op het gebied van *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* schrijft het US State Department dat rechtbanken er niet in slaagden om

⁸⁰ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/mongolia>

⁸¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/mongolia> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/mongolia>

⁸² <https://www.state.gov/documents/organization/265568.pdf>

⁸³ <https://www.state.gov/documents/organization/277345.pdf>

⁸⁴ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/mongolia>

⁸⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/277345.pdf>

⁸⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/277345.pdf>

⁸⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/265568.pdf>

⁸⁸ <https://www.state.gov/j/drl/rls/irf/2016/eap/268750.htm>

⁸⁹ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

⁹⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/277345.pdf>

onafhankelijk te opereren.⁹¹ In 2015 is een wet aangenomen die de doodstraf afschaft, deze is in 2017 in werking getreden. Echter heeft de nieuw verkozen president aan het ministerie van justitie voorgesteld de doodstraf weer in te voeren, in reactie op twee gewelddadige verkrachtings- en moordzaken.⁹²

Conclusie

De situatie in Mongolië is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Mongolië als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

⁹¹ <https://www.state.gov/documents/organization/265568.pdf>

⁹² <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/mongolia/report-mongolia/>

Oekraïne

Oekraïne wordt aangemerkt als veilig land van herkomst met uitzondering van de gebieden die niet onder de effectieve controle van de centrale autoriteiten staan. De uitzondering betreft de Krim en het conflictgebied dat een deel van de oostelijke provincies Donetsk en Loegansk beslaat en in handen is van door Rusland gesteunde gewapende groeperingen. De onderstaande herbeoordeling heeft dan ook alleen betrekking op dat deel van het grondgebied waarover de Oekraïense autoriteiten effectieve controle uitoefenen.

De ratings van Freedom House zijn op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* in 'Freedom in the world 2017'⁹³ dezelfde als in de twee voorgaande jaren.⁹⁴

Het US State Department schrijft met betrekking tot *democratisch bestuur* dat in juli 2016 verkiezingen plaatsvonden in zeven kiesdistricten. Volgens de OSCE waren de verkiezingen georganiseerd en democratisch, maar werden deze beïnvloed door economische belangen. Volgens een mensenrechten NGO begonnen sommige kandidaten te vroeg met campagne voeren, wat leidde tot oneerlijke omstandigheden voor sommige kandidaten en partijen. De NGO beschouwde de verkiezingen als vrij en eerlijk, al waren er onregelmatigheden. De president tekende in februari 2016 een wet die het politieke partijen toestaat na de verkiezingen te selecteren welke personen van de partijlijst een zetel in het parlement innemen. De wet wordt bekritiseerd omdat het de mogelijkheid van het verkiezen van vertegenwoordigers wegneemt van het electoraat en plaatst bij het partijleiderschap.

Bij wet is NABU aangewezen als het agentschap dat beschuldigingen van corruptie van hoge ambtenaren, inclusief de president, onderzoekt. Er is gerapporteerd dat het kantoor van de openbaar aanklager gedurende 2016 stappen heeft gezet om het onderzoekswerk van NABU te verhinderen.⁹⁵

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* schrijft het US State Department dat er minstens één melding was dat de overheid zich mogelijk schuldig heeft gemaakt aan willekeurige of onwettige moorden.⁹⁶ Mensenrechtenorganisaties en media rapporteerden over sterfgevallen in gevangenissen en detentiecentra als gevolg van foltering of nalatigheid door de politie en gevangenispersoneel. Tevens zijn er meldingen over het gebruik van foltering door de politie om bekentenissen te verkrijgen, ook al kunnen deze bekentenissen wettelijk gezien niet in rechtszaken gebruikt worden. Het gebruik van fysiek geweld door gevangenispersoneel wordt ook genoemd als een probleem.⁹⁷ De *European Union Advisory Mission* in Oekraïne meldt dat *the State Bureau of Investigations* in oprichting is.⁹⁸ Dit bureau zal onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar andere handhavingsinstanties. In november 2017 is het hoofd aangewezen, maar eind 2018 was het bureau nog niet operationeel.⁹⁹

Op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* schrijft het US State Department dat over het algemeen individuen de regering openlijk konden bekritisieren. Aanvallen tegen journalisten daalden in 2016 voor het tweede jaar op rij, ook al bleef het gebruik van geweld tegen journalisten een probleem. Er waren meerdere meldingen van het gebruik van geweld en intimidatie tegen het televisiekanaal INTER, dat als pro-Russisch wordt gezien. Tevens waren er meerdere meldingen van aanvallen op journalisten die onderzoek deden naar corruptie binnen de regering. Op 4 februari 2016 heeft het parlement een wet aangenomen die de illegale inbeslagname van materiaal van journalisten criminaliseert. Ook voorziet de wet in een gevangenisstraf van maximaal drie jaar voor

⁹³ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/ukraine>

⁹⁴ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/ukraine> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/ukraine>

⁹⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/265696.pdf>

⁹⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/277473.pdf>

⁹⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/265696.pdf>

⁹⁸ <http://www.euam-ukraine.eu/news/the-sbi-ukraine-s-civilian-security-sector-reform-will-not-be-complete-without-it/>

⁹⁹ <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/ukraine/report-ukraine/>

personen die journalisten onrechtmatig toegang weigeren tot informatie, die journalisten onrechtmatig verbieden verslag te doen over een bepaald onderwerp of die enige andere daad uitvoeren die journalisten beperkt in hun professionele activiteiten.¹⁰⁰ Volgens een rapport van *the Institute for Mass Information en Reporters without Borders* uit 2017 nam de invloed van de politiek op de media toe gedurende het jaar.¹⁰¹

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* schrijft het US State Department dat in september 2016 het constitutioneel hof een bepaling schrapt die voorschreef dat religieuze organisaties tenminste tien dagen voorafgaande aan een bijeenkomst in publieke ruimtes toestemming moesten vragen aan de lokale autoriteiten. Volgens de uitspraak van het constitutioneel hof hoeven de organisatoren van zulke bijeenkomsten de lokale autoriteiten alleen te informeren. Alle grotere religieuze organisaties vroegen opnieuw aan de regering om transparante juridische procedures om restitutieprocedures af te handelen. De meeste organisaties bleven problemen melden op het gebied van restitutie van de door het communistische regime in beslag genomen eigendommen.¹⁰² Oekraïne komt niet aan de orde in het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017 en 2018.¹⁰³

Over *vrijheid van vereniging* schrijft het US State Department dat de overheid over het algemeen het recht op vrijheid van vereniging respecteert. De *UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine* maakte melding van een patroon in het intimideren van leden van de communistische partij.¹⁰⁴

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft het US State Department dat er gedurende het jaar 2016 verscheidene meldingen waren van willekeurige arrestaties van Roma door de politie. In 2013 heeft de overheid een zevenjarig actieplan aangenomen om Roma te beschermen en te integreren in de samenleving. Volgens het *European Roma Rights Center* heeft dit nog niet geleid tot significante verbeteringen voor de Roma. Over het algemeen nam de vrijheid van vereniging voor LHBTI's toe vergeleken met de laatste jaren.¹⁰⁵ Over het algemeen verbeterde de maatschappelijke houding tegenover homoseksualiteit gedurende het jaar 2016. Een groeiend aantal parlementsleden uitten steun voor LHBTI rechten.¹⁰⁶ Het US State Department schrijft over 2017 dat er sporadisch geweld voorkwam tegen LHBTI's. De geweldsincidenten die voorkwamen werden vaak niet onderzocht door de autoriteiten, tevens werden daders niet vervolgd. Alhoewel politici en ministers de aanvallen op LHBTI's veroordelen, uitten lokale functionarissen soms weerstand tegen LHBTI rechten en faalden zij in het beschermen van LHBTI's.¹⁰⁷ Bij een gelijkheidsfestival in september 2017 vielen echter ongeveer 200 gemaskerde personen deelnemers van het festival aan en bedreigden de organisatoren en de deelnemers. De daders worden vervolgd, al zijn zij aangeklaagd voor hooliganisme en niet voor een haatmisdaad.¹⁰⁸ De Oekraïense NGO *LGBT Human Rights Nash Mir Center* meldt dat er in 2017 geen fundamentele wijzigingen aan te wijzen waren in vergelijking tot het jaar daarvoor. Het US State Department beschrijft tot slot dat LHBTI groepen meer vrijheid van vereniging hadden vergeleken met voorgaande jaren. In de meeste gevallen werden voldoende veiligheidstroepen ingezet om geweld te voorkomen en om bijeenkomsten en marsen te beschermen.¹⁰⁹

Voor wat betreft *toegang tot onafhankelijk onderzoek* schrijft het US State Department dat de regering over het algemeen toegang verleende tot gevangenissen en detentiecentra voor onafhankelijke controles. In mei 2016 schorste het VN subcomité inzake de voorkoming van foltering hun bezoek aan Oekraïne op nadat zij geen toegang kregen tot plekken in verscheidene

¹⁰⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/265696.pdf>

¹⁰¹ <https://www.state.gov/documents/organization/277473.pdf>

¹⁰² <https://www.state.gov/j/drl/rls/irf/religiousfreedom/index.htm?year=2016&dliid=268878#wrapper>

¹⁰³ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

¹⁰⁴ <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2016&dliid=265484#wrapper>

¹⁰⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/265696.pdf>

¹⁰⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/265696.pdf>

¹⁰⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/277473.pdf>

¹⁰⁸ <https://www.ilga-europe.org/resources/news/latest-news/statement-hate-crime-ukraine>

¹⁰⁹ http://gay.org.ua/publications/lgbt_ukraine_2017-e.pdf

delen van het land waar zij vermoedden dat de veiligheidstroepen onrechtmatig personen vasthielden. In september werd het bezoek hervat en verkregen zij toegang tot deze plekken.¹¹⁰

Op het gebied van *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen* schrijft het US State Department dat het parlement in juni 2016 amendementen op de grondwet heeft aangenomen die meer macht geven aan de hoge raad van justitie. Het parlement en de president hebben geen beslissende rollen meer. Dit kan inmenging op de rechtspraak voorkomen. Een aantal bepalingen wordt geleidelijk van kracht, zo kan de president nog twee jaar besluiten nemen over herplaatsingen van rechters. Er zijn meldingen gemaakt van intimidatie en aanvallen tegen advocaten die cliënten hadden die als pro-Russisch of pro-separatistisch werden gezien. Mensenrechtenorganisaties gaven aan dat bijeenkomsten tussen advocaten en hun cliënten af en toe werden gemonitord.¹¹¹

Conclusie

De situatie in Oekraïne is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Op het gebied van *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn er meldingen van foltering en willekeurige of onwettige moorden. Deze meldingen wijzen echter niet in de richting van een aanmerkelijke achteruitgang. In eerdere rapporten van het US State Department wordt er tevens geschreven dat er meldingen zijn van mishandelingen en foltering door de politie om bekentenissen te verkrijgen en van onwettige moorden door de overheid. Dit heeft bij de aanwijzing van Oekraïne als veilig land van herkomst niet geleid tot uitzonderingen. Tevens is een bureau in oprichting dat onafhankelijk onderzoek gaat verrichten naar andere handhavingsinstanties. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op de criteria democratisch bestuur en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. Ten aanzien van de positie van LHBTI's is gebleken dat, ook al waren er verbeteringen ten aanzien van het recht op vereniging, de autoriteiten vaak geen geweldsincidenten tegen LHBTI's onderzoeken of de daders vervolgen en de lokale autoriteiten soms faalden in het beschermen van LHBTI's. Daarom zal er voortaan bij de beoordeling of Oekraïne in een specifiek geval als veilig land kan worden aangemerkt verhoogde aandacht zijn voor de mogelijkheid dat dit anders kan liggen als het gaat om LHBTI's. De aanwijzing van Oekraïne als veilig land van herkomst, met uitzondering van de gebieden die niet onder de effectieve controle van de centrale autoriteiten staan, en nu met verhoogde aandacht voor de mogelijkheid dat dit anders kan liggen als het gaat om LHBTI's, wordt voortgezet.

¹¹⁰ <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2016&dliid=265484#wrapper>

¹¹¹ <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2016&dliid=265484#wrapper>

Senegal

Voor wat betreft *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn de ratings van Freedom House in 'Freedom in the world 2018'¹¹² dezelfde als in de twee voorgaande jaren.¹¹³

Het *country report on human rights practices* over 2016¹¹⁴ van het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijziging van de situatie op het gebied van *democratisch bestuur*. In juli 2017 vonden er parlementaire verkiezingen plaats, die volgens lokale en internationale observanten als voornamelijk vrij en eerlijk werden omschreven, ondanks significante onregelmatigheden.¹¹⁵

Voor wat betreft *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* schrijft het US State Department dat gedurende 2016 de meeste significante mensenrechtenproblemen zich voordeden op het gebied van zware omstandigheden in gevangenschappen, langdurige voorarresten en discriminatie en geweld tegen vrouwen, inclusief verkrachtingen en vrouwelijke genitale verminking. Arbeid onder dwang, inclusief van kinderen, bleef problematisch. Geweld en discriminatie tegen LHBTI's bleef aanhouden, alsmede discriminatie tegen personen met HIV/aids.¹¹⁶ In de maanden voor de verkiezingen was er sprake van arrestaties van hooggeplaatste oppositieleden en hun supporters die velen als willekeurig of politiek gemotiveerd beschouwden.¹¹⁷

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging*.¹¹⁸

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* merk ik op dat het US State Department geen aanmerkelijke wijzigingen op dit gebied beschrijft.¹¹⁹ Senegal komt niet aan de orde in het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017 en 2018.¹²⁰

Het US State Department schrijft op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* dat alhoewel de wet voorziet in een verbod op genitale verminking bij vrouwen, er geen personen zijn vervolgd gedurende 2016.¹²¹ In 2017 zijn er, anders dan in de jaren hiervoor, geen spraakmakende arrestaties van LHBTI's verricht. Tevens werd tijdens de verkiezingscampagnes geen opruiende retoriek tegen LHBTI's gebruikt, wat in eerdere campagnes wel werd gedaan om steun te verkrijgen. Volgens activisten is de situatie voor LHBTI's in 2017 ten opzichte van 2016 licht verbeterd.¹²²

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.¹²³

Conclusie

De situatie in Senegal is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Senegal als veilig land van herkomst,

¹¹² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/senegal>

¹¹³ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/senegal> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/senegal>

¹¹⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/265506.pdf>

¹¹⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/277283.pdf>

¹¹⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/265506.pdf>

¹¹⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/277283.pdf>

¹¹⁸ <https://www.state.gov/documents/organization/277283.pdf>

¹¹⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/265506.pdf>

¹²⁰ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

¹²¹ <https://www.state.gov/documents/organization/265506.pdf>

¹²² <https://www.state.gov/documents/organization/277283.pdf>

¹²³ <https://www.state.gov/documents/organization/277283.pdf>

met een uitzondering ten aanzien van LHBTI's en verhoogde aandacht bij de toepassing in individuele gevallen, met name als het gaat om personen die te maken krijgen met strafrechtelijke vervolging of discriminatie, wordt voortgezet.

Tunesië

Op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn de ratings van Freedom House in 'Freedom in the world 2018'¹²⁴ achteruit gegaan ten opzichte van de twee voorgaande jaren.¹²⁵ Freedom house verklaart deze achteruitgang door verder uitstel van gemeenteraadsverkiezingen en toenemende druk op het politieke systeem van machtige elementen van het voormalige regime.¹²⁶ De gemeenteraadsverkiezingen hebben inmiddels op 6 mei 2018 plaatsgevonden na eerst viermaal te zijn uitgesteld. Het zijn de eerste vrije gemeenteraadsverkiezingen sinds de revolutie in 2011.¹²⁷ IESIE (de Tunesische verkiezingscommissie) meldde dat de opkomst laag was (33.7%). Het lage opkomstpercentage zou verklaard kunnen worden door de ergernis van de kiezer over de vermeende corruptie, werkloosheid en bezuinigingsmaatregelen. De islamistische Ennahda partij heeft de winst van de lokale verkiezingen geclaimd met 27.5% van de stemmen.¹²⁸

Op het gebied van *democratisch bestuur* schrijft het US State Departement dat de overheid, in een poging om meer vrouwen bij de verkiezingen te betrekken, in 2016 verplicht stelde dat politieke partijen een gelijk aantal mannelijke en vrouwelijke kandidaten op hun lijst plaatsen. Voorts beschrijft het US State Departement dat de wet al voorzag in straffen tegen corruptie, maar dat de overheid nu ook de eerste stappen heeft gezet om deze wetten te implementeren, al was dit niet altijd effectief volgens NGO's. Groeperingen die corruptie bestrijden maakten melding van een toenemende mate van corruptie door de overheid gedurende het jaar 2016. Tevens wordt geschreven dat het parlement een nieuwe wet heeft aangenomen die het mogelijk maakt dat burgers toegang krijgen tot documenten van openbare instellingen, overheidsinstanties en een aantal met publiek geld gefinancierde verenigingen.¹²⁹ Tot slot heeft het parlement in 2017 een wet aangenomen op basis waarvan hoge ambtenaren kwijtgescholden kunnen worden van corruptie-delicten begaan onder het Ben Ali-regime.¹³⁰

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* beschrijft het US State Departement geen aanmerkelijke wijzigingen. Wel schrijft het US State Departement dat de *Tunisian Organization Against Torture* gedurende 2017 meer dan 100 zaken betreffende mishandeling en foltering aanhangig heeft gemaakt bij de rechtbanken, maar dat de rechtbanken tot november 2017 nog geen actie hadden ondernomen. NGO's rapporteren een daling van het aantal folteringingen in 2017 vergeleken met voorgaande jaren, vanwege nieuwe wetgeving die voorziet in meer rechten voor gedetineerden.¹³¹

De grootste problemen op het gebied van mensenrechten deden zich voor op het gebied van langzame, niet transparante onderzoeken en vervolgingen op het gebied van vermeende mensenrechtenschendingen door veiligheidstroepen, willekeurige arrestaties en detentie op grond van antiterrorisme wetten en inbreuken op de rechten van LHBTI's. Ondanks dat het bij wet verboden is, zijn naar verluid veel gedetineerden aan een hardhandige fysieke behandeling onderworpen door de politie. Verschillende prominente mensenrechtenadvocaten bekritiseerden het gebruik van foltering in politiebureaus en detentiecentra. De *Committee Against Torture* van de VN merkte vooruitgang op bij het aanpakken van foltering en mishandeling. Wel werden er zorgen geuit over de toepassing van de antiterrorisme wet, klaarblijkelijke straffeloosheid voor personen

¹²⁴ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/tunisia>

¹²⁵ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/tunisia> en <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/tunisia>

¹²⁶ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/tunisia>

¹²⁷ France 24, Tunisians head to the polls on Sunday for the first free municipal elections since the 2011 revolution, seen as another milestone on the road to democracy in the birthplace of the Arab Spring, 06-05-2018, <http://www.france24.com/en/20180506-tunisia-municipal-elections-vote-youth-poverty>

¹²⁸ DW, Tunisia: Low turnout as Ennahda party claims victory, 7-5-2018 <http://www.dw.com/en/tunisia-low-turnout-as-ennahda-party-claims-victory/a-43678089>

¹²⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/265734.pdf>

¹³⁰ Human Rights Watch: <https://www.hrw.org/news/2017/10/02/new-reconciliation-law-threatens-tunisia-democracy>

¹³¹ <https://www.state.gov/documents/organization/277511.pdf>

die zich hebben schuldig gemaakt aan mishandeling, het gebruik van forensisch materiaal als bewijs van seksuele handelingen en meldingen van aanvallen tegen mensenrechtenactivisten.¹³²

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*. Het US State Department schrijft hierover dat *watchdog* organisaties zorgen hebben geuit over het gebruik van geweld tegen journalisten door onder andere veiligheidstroepen, al daalde het gebruik van geweld in 2016 vergeleken met 2015. In september 2016 vervolgde een militair aanklager een journalist wegens het in diskrediet brengen van het leger in een artikel over het gebrek aan onderzoek naar een vliegtuigcrash. Tevens werd in november 2016 een andere journalist aangeklaagd voor het in diskrediet brengen van het leger nadat hij tijdens een talkshow had gesteld dat de autoriteiten een verdrag met de Verenigde Staten hadden gesloten betreffende het oprichten van een militaire basis in Tunesië. Beiden worden vervolgd door het militaire tribunaal, al zijn zij beide burgers. Tevens geeft een nieuwe wet toegang aan journalisten en maatschappelijke organisaties tot informatie van het vorige regime, met het doel de transparantie te vergroten en verzoening te bevorderen volgend op de revolutie in 2011. Bureaucratische obstakels verhinderen echter de implementatie van de wet.¹³³

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* word opgemerkt dat het US State Department geen aanmerkelijke wijzigingen op dit gebied beschrijft. Tunesië komt niet aan de orde in het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2017 en 2018.¹³⁴

Voor wat betreft *vrijheid van vereniging* schrijft het US State Department dat de wet voorziet in het recht op vrijheid van vereniging. The noodtoestand beperkte dit recht, al stonden de autoriteiten een beperkt aantal demonstraties toe.¹³⁵ De noodtoestand is tot op heden nog steeds van kracht, dit was ook zo ten tijde van de aanmerking van Tunesië als veilig land van herkomst.¹³⁶ Mensenrechtenorganisaties maakten melding van gevallen van willekeurige arrestaties tijdens een protest tegen werkloosheid in Tunis.¹³⁷ In januari 2018 braken in heel Tunesië protesten tegen werkloosheid en belasting- en prijsverhogingen uit. Honderden mensen werden gearresteerd, volgens het ministerie van Binnenlandse Zaken op verdenking van diefstal, geweld en plunderingen.¹³⁸

Met betrekking tot *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft het US State Department dat een rapport van de overheid melding maakte van 601 gevallen van geweld tegen kinderen in de periode januari tot en met juli 2016, drie keer zoveel als het gerapporteerde aantal in 2013. Volgens de autoriteiten was de stijging deels te verklaren doordat slachtoffers eerder bereid waren misbruik te rapporteren. Anekdotisch bewijs suggereert dat discriminatie en geweld tegen LHBTI's toenam.¹³⁹ In juli 2017 is een wet aangenomen die geweld tegen vrouwen bestraft, inclusief huiselijk geweld.¹⁴⁰

Wat betreft *toegang tot onafhankelijk onderzoek* schrijft het US State Department dat de regering de toegang tot gevangenis voor onafhankelijke organisaties heeft uitgebreid. In 2013 is het INPT (*Independent National Authority for the Prevention of Torture*) opgericht. Leden van het INPT maakten melding van materiële en logistieke complicaties die hun hinderden in het effectief uitvoeren van hun werk.¹⁴¹

¹³² <https://www.state.gov/documents/organization/265734.pdf>

¹³³ <https://www.state.gov/documents/organization/265734.pdf>

¹³⁴ <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2017-annual-report> en <http://www.uscirf.gov/reports-briefs/annual-report/2018-annual-report>

¹³⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/265734.pdf>

¹³⁶ <https://www.nederlandwereldwijd.nl/reizen/reisadviezen/tunesie>

¹³⁷ <https://www.state.gov/documents/organization/265734.pdf>

¹³⁸ BBC, Tunisia protests: Reforms announced amid new rallies, 14-1-2018 <http://www.bbc.com/news/world-africa-42679328>

¹³⁹ <https://www.state.gov/documents/organization/265734.pdf>

¹⁴⁰ <https://www.state.gov/documents/organization/277511.pdf>

¹⁴¹ <https://www.state.gov/documents/organization/277511.pdf>

Voor wat betreft *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* schrijft het US State Department dat het parlement in februari 2016 amendementen heeft aangenomen voor wat betreft rechten van arrestanten. De wijzigingen verkorten de maximumduur van voorarresten en schrijven voor dat de arrestant of zijn/haar familieleden het recht hebben om rechtshulp te verzoeken. In mei 2016 bekritiseerde de *Tunisian League of Human Rights* de toename van het aantal personen die in voorarrest zaten, waarbij gesteld werd dat dit leidde tot een schending van mensenrechten en tot overvolle gevangenissen. In maart 2016 is door het parlement een wet aangenomen waarmee een raad is opgericht die judiciële benoemingen, overplaatsingen en disciplinaire maatregelen beoordeelt. Human Rights Watch en *the Association of Tunisian Judges* bekritiseerden de wet omdat de wet er niet in slaagt om onafhankelijkheid van de uitvoerende macht te bewerkstelligen. De verkiezingen voor leden van de raad werden door maatschappelijke organisaties over het algemeen omschreven als eerlijk en transparant.¹⁴²

Conclusie

De situatie in Tunesië is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Tunesië als veilig land van herkomst, met een uitzondering ten aanzien van LHBTI's, wordt voortgezet.

¹⁴² <https://www.state.gov/documents/organization/265734.pdf>